

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2017/2018**

JĘZYK POLSKI

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

wom
CZĘSTOCHOWA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 10 stron (zadania 1.– 23.).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Instrukcje do innych typów zadań (**prawda-falsz, na dobieranie**) znajdziesz w poleceniach do nich.
8. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
9. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonych napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNI

--	--	--

Etap: rejonowy

**Czas pracy:
90 minut**

Liczba punktów możliwych do uzyskania: **60**

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: **51**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	3	1	1	2	2	3	3	3	3	3	2	2	1	3	2	3	3	4	1	1	2	2	10	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																								

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący – .....
2. Członek komisji sprawdzający pracę – .....
3. Członek komisji weryfikujący pracę – .....

Zadania od 1. do 10. odnoszą się do poniższego fragmentu oraz całości książki B. Kosmowskiej *Pozłacana rybka*.

Złotą rybkę, a właściwie to zwyczajnego pomarańczowego welona, Alicja kupiła w sklepiku zoologicznym przy skwerze. [...]

Wracała do domu podekscytowana swoim pomysłem. Chodziło w nim przecież tylko o to, żeby rybka była złota albo choć trochę błyszcząca i żeby Frycek miał możliwość powiedzenia jej swojego życzenia. A nawet trzech. [...]

– Cy tę rybę można wyjąć z wody, żeby ją sobie dokładnie obejrzeć? – Fryderyk był zachwycony prezentem.

– W żadnym wypadku. – Alicja zrobiła najbardziej surową minę. – Nie masz prawa jej wyciągać ani karmić coca-colą.

– A snickersem? – błagalnie zapytał Frycek. – Takim malutkim snickersem – dodał.

– Absolutnie nie! Przyniosłam pokarm dla twojej rybki. Ona potrzebuje tylko tego proszku i twojego towarzystwa.

– A jak coś mi się stanie, to rybka też umrze?

– Tak. Z tęsknoty. Dlatego masz zdrowieć i o nią dbać.

Alicja złapała przyjazne spojrzenie Zuzy, poprawiającej pościel na sąsiednim łóżku.

Zdała sobie sprawę, że po raz pierwszy nie weszła w nerwowe spory z Fryderykiem i spokojnie przyjęła jego obawy. Uśmiechnęła się do Zuzy z wdzięcznością.

– Teraz uważaj, łobuzie. Rybka jest złota i na pewno potrafi spełnić twoje życzenia.

– Pomarańczowa jest – stwierdził kategorycznie Fryderyk, wodząc palcem po szkle słoja.

– Bardziej złotej nie było – wyjaśniła Alicja – ale ta w zupełności wystarczy.

– Ja bym chciał już do domu – Frycek patrzył w głąb słoja, a jego oczy zdawały się przenikać szkło i tonąć w czystej wodzie.

– Musisz to z nią załatwić. Na pewno się uda.

B. Kosmowska, *Pozłacana rybka*, Warszawa 2007, s. 126–131.

Zadanie 1. (3 p.)

Na podstawie przytoczonego fragmentu powieści B. Kosmowskiej *Pozłacana rybka* sformułuj trzy dowody na to, że Fryderyk jest dzieckiem. Udziel odpowiedzi w formie równoważników zdań.

1) .....

2) .....

3) .....

Zadanie 2. (1 p.)

Wyjaśnij przenośny sens tytułu powieści *Pozłacana rybka*, biorąc pod uwagę jej treść.

.....
.....
.....

Zadanie 3. (1 p.)

Do jakiej rady Zuzy udało się zastosować Alicji w trakcie rozmowy z młodszym bratem?

- A. Nie unikaj tematu śmierci.
- B. Odwracaj uwagę od choroby.
- C. Nigdy nie podejmuj trudnych tematów.
- D. Rozwiewaj wszystkie obawy związane ze stanem zdrowia.

Zadanie 4. (2 p.)

Wykonaj polecenia dotyczące przytoczonego niżej zdania.

Frycek patrzył w głąb słoja, a jego oczy przenikały szkło.

a) Nazwij zastosowany w zdaniu środek stylistyczny i określ jego funkcję.

Środek stylistyczny: ..... Funkcja: .....

.....

b) Nazwij rodzaj zdania ze względu na jego budowę. ....

Zadanie 5. (2 p.)

Życzenia do złotej rybki mieli także Alicja i Robert. Sformułuj te życzenia w ich imieniu, nadając im formę trybu przypuszczającego.

1) Życzenie Alicji

.....

2) Życzenie Roberta

.....

Zadanie 6. (3 p.)

Połączana rybka B. Kosmowskiej to powieść o różnych problemach trapiących młodych ludzi. Dopasuj imiona do haseł – wpisz obok każdego z nich odpowiednią literę. Uwaga! Jedno imię nie pasuje do żadnego z haseł.

A. Robert	B. Sara	C. Borys	D. Alicja	E. Dorota	F. Monika	G. Zuza
-----------	---------	----------	-----------	-----------	-----------	---------

Narkotyki	
Anoreksja	
Zdrada przyjaciółki	
Choroba nowotworowa	
Szukanie akceptacji u rówieśników	
Alkoholizm w rodzinie	

Zadanie 7. (3 p.)

Zapisz w formie rzeczowników dwie pozytywne cechy Alicji ujawnione w kontaktach z rówieśnikami. Podaj za pomocą zdań pojedynczych przykłady sytuacji, w których te cechy się ujawniły.

a) Cecha Alicji: .....

Przykład sytuacji .....

b) Cecha Alicji: .....

Przykład sytuacji .....

Zadanie 8. (3 p.)

Z poniższego zdania wypisz po jednym połączeniu wyrazowym tworzącym związki: zgody, rządu i przynależności.

Od lat Kosmowska mistrzowsko kreśli psychologiczne portrety nastolatków.

związek zgody	
związek rządu	
związek przynależności	

Zadanie 9. (3 p.)

Przekształć zdania pojedyncze na złożone, a złożone – na pojedyncze. Sens wypowiedzeń musi pozostać bez zmian.

1) *Najbardziej godne uznania było zachowanie Alicji wobec umierającego młodszego brata.*

.....

.....

2) *Bohaterka liczyła na to, że mama ją zrozumie.*

.....

.....

3) *Mimo niechęci do Miss Lata Alicja zgodziła się na wizytę w jej mieszkaniu.*

.....

.....

Zadanie 10. (3 p.)

Joanna Olech tak oceniła utwory Barbary Kosmowskiej: „Książki Kosmowskiej są słodko-gorzkie – oblane lukrem nieustających żartów, z cierpkim morałem w środku”. Uzasadnij, że ta opinia oddaje również charakter powieści *Pozłacana rybka*. Odwołaj się do przykładów z lektury.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadania od 11. do 13. odnoszą się do fraszki księdza Jana Twardowskiego *Z bliska*.

Ksiądz Jan Twardowski
Z bliska

Milknie słowik
flet puzon głośne
jak bęben nazwiska
gdy przyjdzie cierpieniu
przyglądać się z bliska

J. Twardowski, *Utwory zebrane*, t. 9, Kraków 2002, s. 108.

Zadanie 11. (2 p.)

Określ, które z podanych stwierdzeń odnoszących się do utworu księdza Twardowskiego są prawdziwe, a które – fałszywe. Zaznacz P lub F.

1)	Jest to utwór epicki.	P	F
2)	W utworze zawarto anaforę i porównanie.	P	F
3)	We fraszce <i>Z bliska</i> nie ma rymów męskich.	P	F
4)	Tekst nie zawiera wypowiedzi narratora trzecioosobowego.	P	F

Zadanie 12. (2 p.)

Wskaż dwie cechy utworu, które pozwalają zaliczyć go do fraszek.

- 1) .....
- 2) .....

Zadanie 13. (1 p.)

W jednym zdaniu sformułuj myśl fraszki *Z bliska* dotyczącą postawy ludzi wobec cierpienia.

.....

.....

Zadania od 14. do 20. odnoszą się do fragmentu i wybranych mitów Jana Parandowskiego.

Orfeusz był królem – śpiewakiem Tracji [...]. Śpiewał i grał na lutni tak pięknie, że wszystko, co żyło, zbierało się dokoła niego, aby słuchać jego pieśni i grania. Drzewa nachylały nad nim gałęzie, rzeki zatrzymywały się w biegu, dzikie zwierzęta kładły się u jego stóp – i wśród powszechnego milczenia on grał. [...]

Żoną jego była Eurydyka, nimfa drzewna, hamadriada. [...] Jej piękność budziła miłość nie tylko w Orfeuszu. [...] Aristajos nie wiedział, że ona jest żoną Orfeusza. Inaczej byłby, oczywiście, został w domu i starał się zapomnieć o pięknej nimfie. Tymczasem zaczął ją gonić. Eurydyka uciekała. Stało się nieszczęście: ukąsiła ją żmija i nimfa umarła.

Biedny był wówczas Orfeusz, bardzo biedny. Nie grał, nie śpiewał, chodził po łąkach i gajach i wołał: „Eurydyko! Eurydyko!”. Ale odpowiadało mu tylko echo. Wtedy ważył się na rzecz, na którą nie każdy by się ważył: postanowił pójść do podziemia. Wziął ze sobą tylko swoją lutnię czarodziejską. [...]

Charon tak się zaszuchał w słodkie tony jego muzyki, że przewiózł go za darmo i bez oporu na drugi brzeg Styksu; Cerber, nawet sam Cerber nie szczekał!

A kiedy stanął Orfeusz przed władcą podziemia, nie przestał grać, lecz potrącając z lekka struny harfy, skarżyć się zaczął, a skargi układały się w pieśni. Zdawało się, że w królestwie milczenia zaległa cisza większa i głębsza niż zwykle.

J. Parandowski, *Mitologia*, Warszawa 2016, s. 171–172.

Zadanie 14. (3 p.)

Napisz trzyzdaniowe streszczenie fragmentu mitu o Orfeuszu.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (2 p.)

Jak mieszkańcy podziemi zareagowali na muzykę króla Tracji? Zapisz odpowiedź w formie zdania zawierającego podmiot szeregowy i orzeczenie imienne.

.....

Zadanie 16. (3 p.)

Uzupełnij drugą część tabeli, wpisując przykłady z powieści B. Kosmowskiej *Pozłacana rybka*, w których dostrzegasz podobieństwa do mitu o Orfeuszu i Eurydyce.

<i>Mit o Orfeuszu i Eurydyce</i>	<i>Pozłacana rybka</i>
Talent muzyczny króla Tracji.	
Zejście do podziemi w celu odzyskania Eurydyki.	
Utrata ukochanej na zawsze.	

Zadanie 17. (3 p.)

Ułóż takie pytania do Prometeusza, by pasowały do poniższych odpowiedzi.

1) .....

Stworzyłem ją z ognia niebieskiego, którego parę iskier ukradłem z rydwanu słońca.

2) .....

Zeus obawiał się tego, ponieważ miał w pamięci niedawną walkę z gigantami.

3) .....

Podzieliłem wołu na dwie części: osobno mięso owinięte skórą, a osobno kości nakryte tłuszczem. Powiedziałem Zeusowi, że którą wybierze, ta będzie składana bogom w ofierze.

Zadanie 18. (4 p.)

Wymyśl i zapisz tytuły, jakie można nadać mitom, żeby oddać przerośny sens opowiedzianej w każdym z nich historii. Zapisz je w postaci równoważników zdania.

Mit	Propozycja tytułu
Mit o Prometeuszu	
Mit o Demeter i Korze	
Mit o Dedalu i Ikarze	
Mit o Syzyfie	

Zadanie 19. (1 p.)

Które z określeń odnoszących się do Syzyfa jest nazwą nosiciela cechy?

- A. *Gospodarz.*
- B. *Uczestnik.*
- C. *Plotkarz.*
- D. *Król.*

Zadanie 20. (1 p.)

Napisz, za pomocą jakiego formantu został utworzony wyraz *ofiarny*.

Formant: .....

Zadania od 21. do 22. odnoszą się do fragmentu utworu J. Kaczmarskiego *Lot Ikarą*.

Jacek Kaczmarski***Lot Ikarą* (fragment)**

Ostrzegął mnie ojciec, gdy skrzydła majstrował,
 Przed lotem na własny rachunek.
 Lecz cel mój – świst myśli – zagłuszył te słowa
 I ścięgną nacięgnął, jak strunę.
 Więc w górę! – Nad głowy, nad stropy, nad ziemię!
 W poszumie stroszących się piór!
 Najwyższą świątynię zamyka sklepienie,
 A ja – nad sklepieniem! Wskroś chmur!

Wołają – ślepotą! Wołają, że pycha!
 A ja ramionami w dół niebo odpycham
 I chwytam w źrenice ogromy oddali,
 Gdzie wszystko jest małe i wszyscy są mali!
 Ich rozgwar pochłania
 Fanfara cisz –
 Im – lecieć w otchłanie,
 Mnie – wzwyż!

<http://www.kaczmarski.art.pl/tworczosc/wiersze/lot-ikara/>

Zadanie 21. (2 p.)

Uzupełnij tabelę, wpisując po dwa określenia przedstawionych w utworze odczuć Ikara dotyczących lotu oraz odczuć i refleksji obserwatorów tego zdarzenia.

Odczucia Ikara	Odczucia obserwatorów lotu
1)	1) .....
2)	2) .....

Zadanie 22. (2 p.)

Wypisz z tekstu przykłady poniższych środków stylistycznych.

Środek stylistyczny	Cytat
Epitet	
Przenośnia	
Wyraz dźwiękonaśladowczy	

Zadanie 23. (10 p.)

Napisz recenzję powieści *Pozłaczana rybka*. Pamiętaj, że Twoja praca powinna się składać z co najmniej 20 linijek.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

